

ATESTAREA
CA MODALITATE DE EVALUARE A PERFORMANȚEI A PERSONALULUI
ÎN BIBLIOTECI DIN REPUBLICA MOLDOVA. STUDIU DE CAZ

*Cabătut Tatiana, bibliotecar principal,
Biblioteca, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport*

CERTIFICATION AS A METHOD OF EVALUATING THE PERFORMANCE OF
STAFF IN LIBRARIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. CASE STUDY

*Cabătut Tatiana, Head librarian,
Library, State University of Physical Education and Sports,
ORCID:0009-0003-0292-387X
tatiana_cabatut@mail.ru*

CZU: 027:023.5

DOI: 10.46727/c.v1.24-25-03-2023.p364-371

Abstract. This article reflects the importance of professional training in order to certify the qualification category (attestation) of specialized library staff. A well-designed personnel evaluation system performs a number of functions, which include influencing employee motivation, increasing productivity and quality of work, planning professional and career development, improving qualifications, making personnel decisions on remuneration, promotion and dismissal.

Keywords: attestation, performance evaluation, methods, specialized staff, library.

Introducere. Atestarea este o examinare a nivelului de calificare și profesionalism al personalului bibliotecii. Se efectuează la fiecare 3-5 ani pentru evaluarea competenței personalului [1,2].

În timpul atestării sunt verificate atât competențele profesionale, cât și cunoștințele de înaltă specialitate, precum și erudiția generală și abilitățile de comunicare ale persoanei atestate.

Ideea de atestare a bibliotecarilor se bazează pe următoarele prevederi:

- monitorizarea cu atenție a cunoștințelor și abilităților personalului și poziția pe care o ocupă;
- atestarea periodică este considerată un factor motivant pentru *menținerea unui nivel ridicat de calificare* a întregului personal al bibliotecii;
- se spune că evaluările nu doar sprijină profesionalismul angajaților, ci și *stimulează creșterea nivelului de cunoștințe*;
- atestarea este direcția principală privind formarea personalului și componenta principală a politicii personalului bibliotecii, care pune accent pe schimbări calitative și dezvoltare inovatoare. Aceasta este un instrument eficient care permite, pe baza unei evaluări a nivelului de cunoștințe, abilități teoretice și practice, calități relevante, o analiză detaliată a rezultatelor activității sale, să determine calitățile evaluatorului [1,2,3, 4].

Astfel, în centrul Comisiei de atestare se află ideile potrivite despre o evaluare obiectivă a profesionalismului și stimularea dobândirii unor noi cunoștințe și competențe [2, 3, 4].

Necesitatea atestării periodice a personalului bibliotecii este realizată conform *Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci*, care a fost elaborat în conformitate cu Legea nr. 160 /2017 cu privire la biblioteci, art. 125 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 157 /2014, Legea nr. 270 /2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar [3, 4].

Pentru a atinge scopul cercetării, a fost utilizată metoda cercetării cantitative directe folosind un chestionar. **Metodele utilizate au inclus** analiza cantitativă, care vizează obținerea datelor statistice, procentuale și analiza calitativă, bazată nu atât pe calcule, cât pe interpretarea diferitelor tipuri de conținut. Chestionarul a inclus 11 întrebări structurate, închise, deschise, mixte, având ca scop colectarea informației dorite. Cercetarea s-a realizat pe un eșantion de 56 respondenți, ce include personalul de specialitate din biblioteci universitare (16,7%) și publice (83,3%) cu profilul socio-demografic al respondenților prezentat în Tabelul 1.1.

Tabelul 1.1. Profilul socio-demografic al respondenților

VARIABILA	GRUP	%
<i>Vechimea de muncă în bibliotecă</i>	1-2 ani	16,3%
	2-5 ani	8,3%
	6-10 ani	16,7%
	11-15 ani	0%
	16-20 ani	8,3%
	Peste 20 ani	50%
<i>Studii</i>	medii	8,3%
	medii de specialitate	8,3%
	superioare	25%
	superioare de specialitate	50%
<i>Vârsta</i>	până la 30 ani	14,3%
	31-50 ani	28,6%
	peste 50 ani	57,1%
<i>Categoria de calificare</i>	superioară	33,3
	categoria I	33,3
	categoria II	8,3%
	fără categorie	25%

Rezultatele cercetării. Personalul de specialitate din biblioteci universitare și publice au manifestat o atitudine pozitivă față de cercetarea întreprinsă, fapt care a sporit încrederea în reprezentativitatea rezultatelor obținute. În baza acestei cercetări sunt reflectate rezultatele asupra viziunilor în ceea ce privește importanța pregătirii profesionale în vederea certificării categoriei de calificare (atestare) a personalului de specialitate din biblioteci. În continuare, vom prezenta principalele rezultate cantitative ce derivă din chestionarul propus.

Q 1. În opinia Dvs., sunteți suficient de calificat în domeniu?

Scopul acestei întrebări a fost să determinăm dacă personalul de specialitate poate să-și autoevalueze calificarea în domeniu, obținând următoarele răspunsuri: „da” au răspuns – 61,5% de respondenți, „nu” – 23,1% și indeciși au fost –15,4% din respondenți.

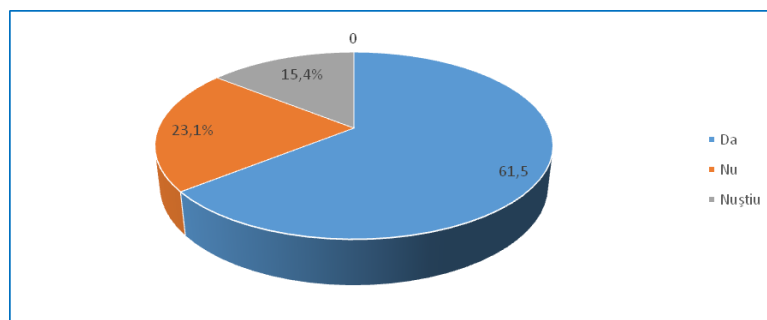

Fig. 3.1. Opiniile privind nivelul de calificare în domeniu

Cei mai mulți participanți consideră că sunt competenți, cei ce au răspuns nu și nu știu, au necesitatea de a ridica, a dezvolta calificarea și nivelul competențelor profesionale.

Q 2. Competențele pe care trebuie să le posede bibliotecarul sec. XXI?

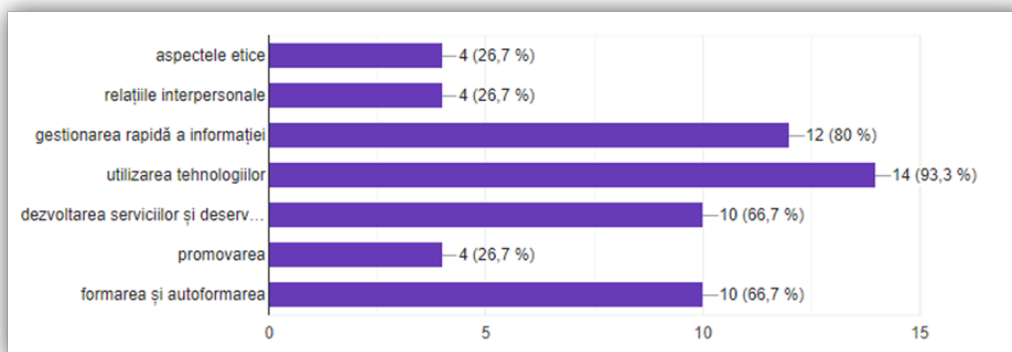

Fig. 3.2. Opiniile privind competențele actuale a bibliotecarului

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, activitatea bibliotecilor necesită și competențe corespunzătoare în utilizarea acestora. Răspunsurile respondenților s-au repartizat astfel: un bibliotecar trebuie, în primul rând, să poată utiliza tehnologiile informaționale -93,3%, să gestioneze rapid informațiile – 80%, dezvoltarea serviciilor și deservirea utilizatorilor, formarea și autoformarea – 66,7%, aspectele etice, promovarea și relațiile interpersonale – 26,7%.

Q. 3 Cum considerați: un bibliotecar are nevoie de formare profesională în domeniul biblioteconomic?

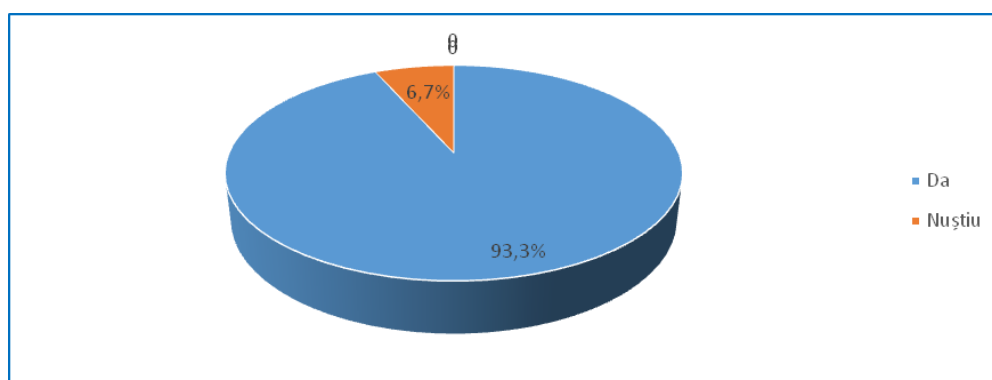

Fig. 3.3. Opiniile privind nevoia de formare profesională

În urma acestei întrebări au fost colectate următoarele răspunsuri: consideră că trebuie să aibă formare profesională – 93,3% de respondenți, nu știu s-au expus – 6,7% și niciun respondent nu a menționat că nu este nevoie de formare profesională. După cum observăm, majoritatea respondenților sunt de părere că este nevoie de formare profesională de bibliotecă.

Formarea profesională a bibliotecarului este o problemă actuală, determinată de schimbările generate în ultimii ani, în domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Q 4. Cunoașteți care sunt Centrele de formare profesională continuă în domeniu?

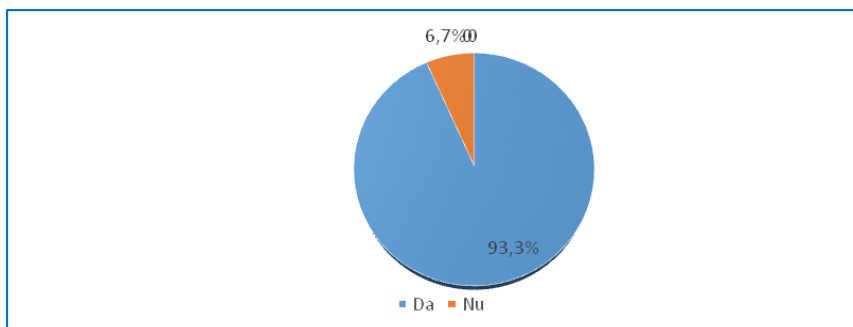

Fig. 3.4. Opiniile privind cunoașterea Centrelor de formare profesională

Această întrebare a avut scopul de a determina dacă personalul de specialitate cunoaște Centrele de formare profesională, la care am obținut următoarele răspunsuri: cunosc centrele de formare profesională – 93,3%, nu cunosc – 6.7% din respondenți. Este îmbucurător faptul că marea majoritate din personalul de specialitate cunoaște aceste centre de formare profesională.

Pentru menținerea nivelului înalt al competențelor profesionale este actualizarea permanentă a pregătirii profesionale.

Q 5. Dacă cunoașteți, enumerați maxim 3.

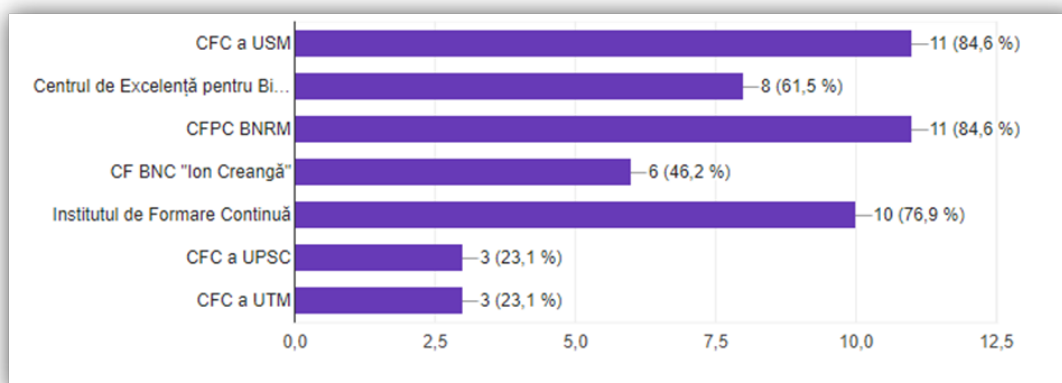

Fig.3.5. Identificarea Centrelor de formare

Pentru a urma programe de formare continuă, sunt solicitate diverse centre. Potrivit respondenților, cele mai cunoscute sunt: CFC a USM și CFPC a BNRM – 86,4%, după care urmează Centrul de Excelență pentru Bibliotecari (BM B.P. Hasdeu) – 61,5%, CF BNC „Ion Creangă” – 46,2%, fiind urmată de CFC a UPSC și CFC a UTM – 23,1%. După analiza comparată a Centrelor de formare profesională am concluziona că pentru majoritatea bibliotecarilor respondenții sunt cele mai cunoscute CFC a USM și CFC a BNRM. La compartimentul „altele” au fost menționate și alte centre de formare, cum ar fi:

- Centrele raionale de Formare Continuă;
- Centrul Biblioteconomic Teritorial Bălți;
- Centrul Biblioteconomic Departamental;
- Biblioteca Științifică USARB;
- Centrele Metodologice Regionale/raționale;

Q 6. La câte programe de formare continuă ați participat în ultimii 5 ani?

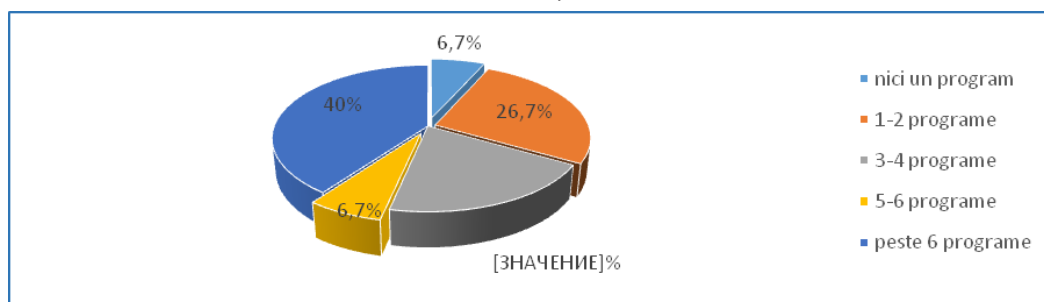

Fig. 3.6. Identificarea nr. de programe de formare urmate pe parcursul a 5 ani

Rezultatele la această întrebare au evidențiat că doar (6,7%) din respondenți nu au urmat niciun curs de formare profesională pe parcursul a cinci ani. Ceea ce am putea presupune că sunt bibliotecarii din categoria fără studii biblioteconomice și fără categorie de calificare. În rest, 40% din respondenți au peste șase programe, 26,7% – 3-4 programe, 20% – 3-4 programe și – 6,7% din repondenți au 5-6 programe de formare profesională.

Q 7. Este important pentru Dvs. obținerea categoriei de calificare?

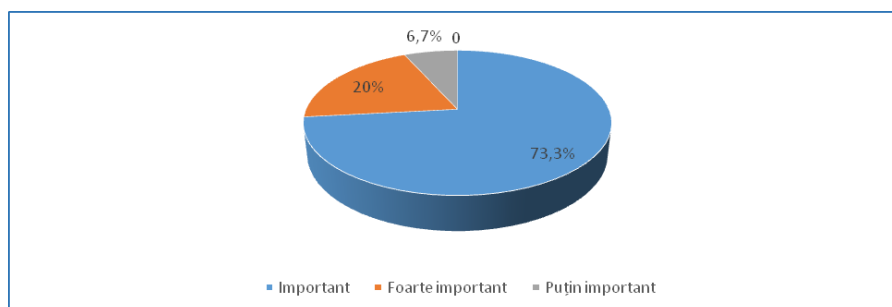

Fig. 3.7. Importanța obținerii categoriei de calificare

Odată cu schimbările din domeniu și necesitatea formării profesionale continue a personalului bibliotecar conștientizează importanța obținerii unei categorii de calificare – (73,3%), pentru – (20%) din bibliotecari este foarte important, pentru – (6,7%) este puțin important.

Q 8. Obținerea unei categorii de calificare este obligatorie?

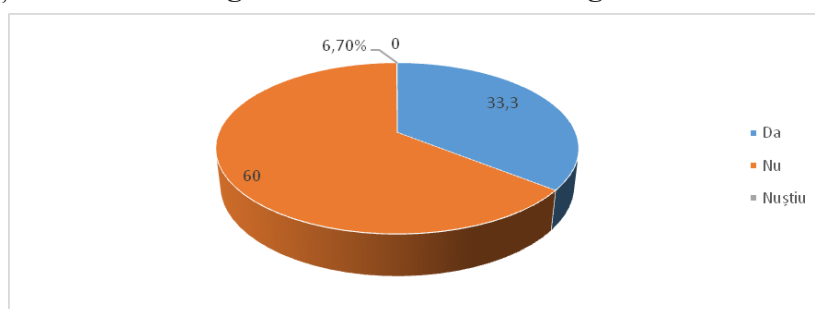

Fig. 3.8. Opiniile privind obligațiunea unei categorii de calificare

Din rezultatele obținute la această întrebare constatăm că personalul de specialitate își cunoaște drepturile, obligațiunile și a răspuns în felul următor: că nu e obligatorie categoria de calificare – 60%, e obligatorie – 6,7% și – 3,3% din respondenți au răspuns că nu știu.

Atestarea personalului de specialitate din biblioteci nu este obligatorie, ci la dorință. Confirmarea categoriei de calificare devine obligatorie atunci când persoana deține deja o categorie de calificare.

Q 8. Sunteți de acord cu criteriile de evaluare și autoevaluare pentru obținerea categoriei de calificare?

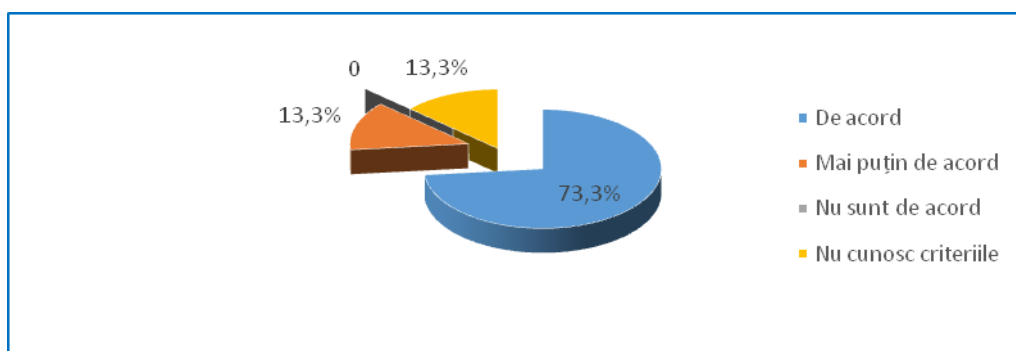

Fig. 3.9. Opiniile privind acordul cu criteriile de evaluare

Din respondenții chestionați – 73,3% sunt de acord cu criteriile de evaluare și autoevaluare, 13,3% – au fost mai puțin de acord, având fiecare părerea lor vizavi de criteriile de evaluare, 13,3% – nu cunosc criteriile de evaluare. Am putea presupune că respondenții care nu cunosc criteriile ar putea fi din cei care nu au studii în domeniu sau nu au nicio categorie de calificare. Nu a fost de acord - nu avem niciun respondent.

Q 9. Întâmpinați dificultăți la aplicarea dosarului pentru obținerea categoriei de calificare?

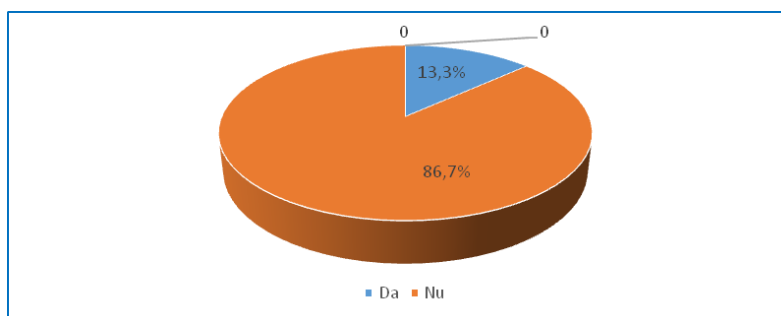

Fig. 3.10. Opinii de dificultăți în aplicarea dosarului pentru obținerea categoriei de calificare

Majoritatea participanților la sondaj a menționat că nu întâmpină dificultăți în aplicarea dosarului pentru obținerea categoriei de calificare – 86,7%, deoarece participă la instruirile profesionale și poate aplica în practică cele învățate, iar 13,3% întâmpină dificultăți, considerând că bibliotecarul de azi nu are necesitate de categoria de calificare.

Q 10. Dacă întâmpinați, enumerați principalele dificultăți.

La această întrebare deschisă nu s-a expus majoritatea respondenților, dar am obținut următoarele răspunsuri:

Tabelul 1.2. Enumerarea dificultăților

Dificultăți
Lipsa de timp
Lipsa de motivație
Multa informație, greu de găsit...

Q. 11. Ce ați modifica în criteriile de evaluare?

Privind modificarea criteriilor de evaluare, respondenții au menționat următoarele doleanțe/modificări:

- Aș simplifica criteriile.
- Punctajul total la categorii.
- Mai multe întruniri și recomandări pentru fișa de autoevaluare.
- După vârsta de pensionare să rămână categoria deținută fără a fi necesar de a mai confirma.
- Nimic nu aș schimba
- Compartimentul *Activitatea profesională*, punctul 1.8, pentru că se repetă într-o măsură oarecare în compartimentul *Formare profesională continuă*.

În urma rezultatelor Studiului ATESTAREA ca modalitate de evaluare a performanței a bibliotecarilor din Republica Moldova, au fost deduse următoarele constatări:

1. Marea majoritate a personalului de specialitate are vechime în muncă peste 20 ani (50%), studii superioare de specialitate (50%), cu categoria superioară și categoria I de calificare (33,3%), 40% - cu participarea la peste 6 programe de formare profesională.
2. Autoevaluându-și calificarea, cei mai mulți respondenți (64,3%) consideră că sunt calificați, iar (21,4%) din respondenți consideră că nu sunt suficient de calificați în domeniu (14,3) - sunt indeciși. Deci, există necesitatea de a ridica nivelul de calificare.
3. Potrivit datelor obținute, 93,3% din respondenți consideră că este nevoie de formarea profesională în domeniul biblioteconomic. Doar 6,7% din bibliotecari consideră că nu este nevoie de formare profesională.
4. Majoritatea respondenților afirmă că un bibliotecar din sec. XXI trebuie să poată utiliza tehnologiile informaționale (93,3%), să gestioneze la timp informațiile (80%).
5. Odată cu schimbările din domeniu și necesitatea formării profesionale continue, a personalului bibliotecar, conștientizează importanța obținerii unei categorii de calificare 73,3%, pentru 20% din bibliotecari este foarte important, pentru 6,7% este puțin important.
6. Dificultățile cu care se confruntă personalul de specialitate (13,3%) în procesul de atestare sunt: lipsa de timp, nu sunt suficient de motivați, multe criterii de evaluare etc. 86,7% nu întâmpină dificultăți. Este muncă dificilă, care necesită o sistematizare suplimentară a cunoștințelor existente, pregătirea unui număr de documente etc. Cu toate acestea, atestarea realizată în conformitate cu prevederile regulamentului este o oportunitate de a obține o promovare și stimulare financiară corespunzătoare calificărilor, experienței și forțelor investite în munca de zi cu zi.
7. Dat fiind faptul că majoritatea respondenților sunt de acord cu criteriile de evaluare (73,3%), pentru a evita unele dificultăți cu care se confruntă alți respondenți (13,3%), s-au propus câteva modificări în criteriile de evaluare cum ar fi: simplificarea criteriilor de evaluare; scăderea punctajului total pentru fiecare categorie; mai multe întruniri și recomandări pentru fișa de autoevaluare; după vârsta de pensionare să rămână categoria deținută fără a fi necesar de a mai confirma etc.

În concluzie, aș putea afirma că rezultatele obținute în urma acestui sondaj au fost într-o oarecare proporție pe măsura așteptărilor mele. Personalul bibliotecar conștientizează importanța obținerii unei categorii de calificare odată cu schimbările din domeniu și necesitatea formării profesionale continue. Dificultățile cu care se confruntă personalul bibliotecarilor în procesul de atestare este adesea o perioadă interesantă, dificilă, care necesită o sistematizare suplimentară a cunoștințelor existente, pregătirea unui număr de documente etc. Cu toate acestea, atestarea efectuată și promovată, în conformitate cu reglementările, toate normele și regulile, este o oportunitate de a obține o promovare, corespunzătoare calificărilor, experienței și forțelor investite în munca de zi cu zi, iar bibliotecarul nu ar trebui să neglijeze această oportunitate.

BIBLIOGRAFIE

1. CORGHENCI, L. “Evaluarea personalului de specialitate din biblioteci prin prisma indicatorilor de performanță”. *Magazin bibliologic* (1-2): 87-92, 2018.
2. LEGEA cu privire la biblioteci nr.160 din 20.07.2017. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf> .
3. REGULAMENTUL privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121792&lang=ro .
4. ȚURCAN, N. Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci, Chișinău, BNRM, 2020.